

μὴν ξανακουστοῦν. Ἀπὸ τὸ στόμα μου λοιπὸν καὶ
στοῦ Θεοῦ ταῦτί!

15. 3. 912

ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΑΒΡΟΣ

ΕΝΑΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ (*)

Νά, καὶ τὸ Μεσολόγγι πέρα ἐπαναστατεῖ κι ἀρ-
χίζει τὸ μαρτύριό του. Καὶ πάλι δῶθε, στὰ ἀκουσμέ-
να Δερβενάκια τρῶνε τὸ Δράμαλη Κολοκοτρώνης
καὶ Νικηταράς. Μὰ πέφτει, ἄχ, τὸ Σοῦλι ἐκεῖ πά-
νου. Καί, ἄχ, πκτοῦνε τὴ μυρολουσμένη Χιδ οἱ Τοῦρ-
κοι κ' οἱ ἀγορὲς οἱ τούρκικες μὲ σκλάβες Χιώτισσες
γεμίζουν· δὲ φτάνει τοῦ Κανάρη ὁ δαυλὸς τὴ συμ-
φορὰ ἐκείνη νὰ γδικήσῃ.

Νικοῦν καὶ πάλι οἱ Ἕλληνες τὰκόλουθα τὰ χρό-
νια, ἀλλὰ μὲ πόσες πόσες συμφορὲς! Σωριάζεται ὁ
εὐγενὴς ὁ Μπότσαρης, πατοῦν οἱ Τοῦρκοι τὰ Ψαρά
καὶ σπεύρουν τέτοια ἐρήμωση, ποὺ ἔκαμαν τὸν ποιητὴ
νὰ ψάλλῃ:

Στῶν Ψαρῶν τὴν ὀλόμαυρι ράχη
περπατῶντας ἡ Δόξα μονάχη
μελετᾷ τὰ λαμπρὰ παλληκάρια
καὶ στὴν κόμη στεφάνι φορεῖ
καμωμένο ἀπ' τὰ λίγα χορτάρια
ποῦχαν μείνει στὴν ἔρημη γῆ.

Πέφτει τέλος καὶ τὸ καῦμένο, τὸ ἥρωϊκὸ Μεσο-
λόγγι, κι' ἐνῶ δυὸ χρόνια δόλακερα ρημάζει τὸ Μω-
ρια ὁ Ἱμπρατῆς, χάνει ὀλοένα ἡ Ἑλλάς τὰ δια-
λεχτότερα παιδιὰ της, στὸ τέλος χάνει καὶ τὸν πρῶ-
το στρατηγὸ της, τὸν Καραϊσκάκη, τὸ νικητὴ Διστό-
μου καὶ Ἀράχωδας. Σβύνει, οδύνει ἡ ἐπανάσταση, ἡ
φλόγα ἡ θεόρατη ψυχομαχά.

Μὰ ξένοι εὐγενικοὶ δίνουν τὸ χέρι στὴν Ἑλλάδα
κι ὁ Κοδριγκτὼν τὴν ἐκδικεῖ στὸ Ναυαρίνο, κ' ἔρχε-
ται κυδερνήτης ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας.

Ἡ ὥρα ἦρθ' ἡ χώρα νὰ καθαριστῇ ἀπὸ τοὺς
Τούρκους, ἦρθε ὁ Δεῖπνος ὁ μυστικὸς τοῦ Ρήγα.

Ξανάσανε ἡ τλαιπωρημένη γῆ καὶ μόνο, ἄχ,
πληγὲς ἐλληνογέννητες τὴ σπάραζαν ἀκόμη.

Αἶγο καιρὸ κατόπι ἐκλέγεται ὁ Ὄθων βα-
σιλεὺς.

Ἡ Ἑλλάς μου βασιλείον! ὦ, δώσατε μου νὰ
φορέσω στέφανον! ὦ, εἴ, ἂν καλοθυμοῦμαι, ὁ Στέ-
φανος Ξένος κάμνει τὴν ἡρώϊδα τοῦ Ἀντρονίκη νὰ

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ «στὸ περασμένο φύλλο».

φωνάζῃ μὲ χαρὰ κοιτάμενη σ' ἓνα νοσοκομεῖο μα-
κρὰ.

Ἐγινε βασιλείο ἡ Ἑλλάς, ἀλλὰ βασιλείο κολο-
βὸ μὲ σύνορα ψαλιδισμένα, μὲ κομμένα τὰ φτερά.
Τετοια δὲν τὴν ποθοῦσαν τοῦ Εἰκοσιένα οἱ πρόμα-
χοι. Τὴν ἤθελαν μεγάλη, ἴση μὲ τὴ δόξα της, καὶ
ἀρκετὴ νὰ περιλάβῃ τὰ παιδιὰ της ὅλα, τάρφανά
καὶ σκόρπια, ἤθελαν νάναυ κέντρο της ἡ Πόλη, ἡ ξα-
κουσμένη Πόλη, τῆς γῆς τὸ περιδόλι.

Καὶ δὲ βγήκε κολοβὴ μόνο ἀπ' τὸν ἀγῶνα ἡ
Ἑλλάς. Βγήκε φτωχὴ καὶ πεινασμένη, ματωμένη,
ἐρημη γυμνή, σωρὸς ἀπὸ χαλάσματα.

Ἀλλ' ὅμως βγήκε λεύτερη καὶ τοῦτο ἔφτανε.
Οἱ πρόμαχοί της μᾶς χάρισαν πατρίδα δίχως τύ-
ραννο, πατρίδα τιμημένη. Ἐκαμαν τὴν ἀρχή, τὴ
δύσκολη. Καὶ μᾶς ἀφήκαν τὴν παραγγελιὰ νὰ τὴ
λαμπρύνουμε καὶ νὰ τὴν κάμωμ' ἐνδοξη, μεγάλη,
πλούσια, ζηλευτὴ, νὰ μὴν ἀφήσουμε ἀτέλειωτο τὸ
ἔργο των. Τὸ ἐκάμαμε;

Ἀχ, ὄχι, δὲν τὸ κάμαμε, ὄχι ἀπὸ θέληση κακὴ,
ἀλλὰ γιατί δὲ βρέθηκαν οἱ ὁδηγοὶ τοῦ ἔθνους στὸ
σωστό, τὸν ἴσιο δρόμο. Κ' ὅστερ' ἀπὸ τὸ δοξασμένο
τοῦ Εἰκοσιέν' ἀγῶνα κοιμηθήκαμε στίς δάφνες τῶν
πατέρων μας καὶ λησμονήσαμε τὴν ἐντολή τους.
Τὴ λησμονήσαμε, δηλαδὴ τὴν θυμούμαστε μὲ λόγια
μόνο, μ' ἔργα ὄχι. Τὰ ἔργα μας σκοπὸ τους εἶχαν
τὸ ἀτομικὸ συμφέρο, κι ὄχι νὰ πλάσουνε μεγάλη τὴν
Ἑλλάδα. Οἱ ἐξαιρέσεις λίγες, τιμημένες ἐξαιρέσεις.
Καὶ περνούσανε τὰ χρόνια ἄδοξα, χωρὶς νὰ προα-
χθοῦν οἱ ἔθνικοί μας πόθοι, χωρὶς νὰ γίνῃ ἡ Ἑλλάς
μας κράτος ἄξιο νὰ ζήσῃ καὶ νὰ λογαριάζεται, κρά-
τος ὄνομα καὶ πράγμα, μὲ στρατό, μ' ἐκπαίδευση
ἀληθινή, μὲ πλοῦτο ἔθνικόν, δικαιοσύνη ὄχι ψεύτι-
κη. Καὶ ξύπνησε τὸ ἔθνος νικημένο μίαν ἡμέρα
δέκα χρόνια πρὶν κ' εἶδε τοῦ κράτους τὴν κατάντια
καὶ ζήτησε διόρθωση.

Ζήτησαμε διόρθωση, μ' ἀκόμη νὰ τὴ δοῦμε.
Πολλὰ σημάδια δείχνουν τὸ ἀντίθετο, τὴ χειροτέ-
ρευση. Οἱ ἰδιῶτες ἂν ἀκμάζουν κ' εὐποροῦν, ἂν κρύ-
βει δύναμη τὸ ἔθνος, τὸ κράτος ὅμως φθίνει καὶ μαζί
τοῦ κι ὁ Ἑλληνισμός. Ἰδοὺ ἡ Βουλγαρία, χτεσινὸ
κρατὶδιο καὶ ἔθνος πρόστυχο καὶ ἄξεστο (*) μᾶς δίνει
μοῦντζες, σαρώνει πληθισμοὺς ἐλληνικοὺς, καίει κι
ἀρπάζει πόλεις μας καὶ κτίρια, διεκδικεῖ τὴν Ἑλ-
ληνικωτάτη μας Μακεδονία. Καὶ ὅλ' αὐτὰ τάνέχον-
ται οἱ ἰσχυροί, γιατί τὸ κράτος τὸ Βουλγαρικὸ ἀκμά-
ζει, δείχνει δύναμη κι ὀργάνωση. Ποιὸς μᾶς βαραίνει

(*) Σημ. Α. Π. Ὁ χαρακτηρισμὸς δικαιολογημένος τότε
ἐξ αἰτίας τῆς βάθραρης σκηνῆς ἐνάντια στοὺς Ἕλληνες τῆς
Βουλγαρίας, μᾶς προξενεῖ λύπη σήμερον.

δαίμονας κακὸς καὶ ἐμποδίζει νᾶμαστ' ὅπως ἔπρεπε, κατὰ πολὺ ἀνώτεροί τους; Ποιὸς φταίει; Φταίμε ὅλοι μας καὶ πρῶτα πρῶτα ὅσοι ὡς τώρα μᾶς κυδέρνησαν.

Εἶναι γιορτάσιμη μέρα χαρᾶς ἡ σημερινή, καὶ δὲν ταιριάζει τίς πληγές μας ξέσκεπες νὰ δείχνουμε. Ὅμως ταιριάζει νὰ μὴν ξεχνοῦμε τὴν ἀρρώστια τῆς Πατρίδας μας, νᾶχουμε μπρὸς στὰ μάτια τοὺς κινδύνους τῆς, φροντίδα μας, σκοπὸς μας νᾶναι, εὐτυχισμένη νὰ τὴν κάμουμε καὶ δυνατὴ. Νὰ μὴν ἀδιαφοροῦμε οὔτε στὸ παραμικρό. «Οἱ πολῖται» ἔγραφε πρὸ τριμήνου τοῦ Λονδίνου ὁ Γεννάδιος, «οἱ ἀδιαφοροῦντες διὰ τὰ παραπτώματα τῶν διοικούντων καταλείπουν εἰς τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀπογόνους τῶν μαύρην καὶ κατηραμένην κληρονομίαν». Δὲν τῶπε αὐτὸς πρώτη φορά. Πολύ, πολὺ πρὶν ἀπ' αὐτὸν, ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης Σόλων ὠνόμασε κακὸν τὸν πολίτην, ποὺ δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ δημόσια, γιὰ τὴν Πατρίδα. Κι ὁ Θουκυδίδης, τὸ γερὸ μυαλό, λέει πῶς δέχως νὰ τὸ νοιώσῃ, τὸ κοινὸ καλὸ τὸ χάνει τοῦ καθενὸς πολίτου ἡ ἀμέλεια, κ' ἔτσι κ' οἱ ἴδιοι οἱ πολῖτες χάνονται. Ἄς εἴμαστε λοιπὸν καθὼς πρέπει, πρῶτα οἱ ἴδιοι καὶ ἄς προσέχουμε νᾶναι κ' οἱ ἄλλοι τέτοιοι. Οἱ κουτοπόνηροι καὶ ψεῦτες, οἱ διεφθαρμένοι, οἱ κλέφτες καὶ καταχραστὲς, οἱ ἀδιάφοροι καὶ κακοὶ πολῖτες, ὅσοι κυνηγοῦν τὴν ἰδική τους μόνο καλοπέραση, εἰν' ἐχθροὶ τῆς πατρίδας. Γιὰ νὰ προκόψῃ, θέλει χαραχτήρες ἡ πατρίδα, καλοὺς καὶ ἠθικοὺς πολῖτες, ἐργασία, φιλοπατρία καὶ θυσία τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος. Δέχως αὐτὸ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ζήσῃ, θὰ πεθάνῃ καὶ θᾶμαστε οἱ ἴδιοι ἐμεῖς οἱ δολοφόνοι τῆς. Νὰ μᾶς φυλάξῃ ὁ Θεὸς καὶ τὴν Πατρίδα νὰ φυλάξῃ. Μαζὶ ὅμως μὲ τὸ Θεὸ πρέπει κ' ἐμεῖς νὰ τὴ φυλάξουμε καὶ νὰ δουλέψουμε γιὰ τὸ καλὸ τῆς. Ἔτσι θὰ προκόψῃ. Καὶ σὰν προκόψῃ, τότες κ' ἡ χαρά μας θᾶναι τέλεια σὲ τέτοια μέρα.

Ὅμως καὶ σήμερ' ἄς ἀνοιξῇ ἡ καρδιά μας στὴ χαρά. Καθὼς ὁ Παῦλος λέγει ὁ ἀπόστολος, τὰ μὲν ὀπίσω λησμοῦντες, πρὸς δὲ τὰ ἐμπροσθεν ἐπεκτείνόμενοι, ἄς τρέξωμεν νὰ λάβωμεν τὸν στέφανον τῆς Ζωῆς.» Εἶναι ταπεινωμένη ἡ Πατρίδα μας καὶ μαρμαρὴν ἡ δόξα μας. Ἐμεῖς νὰ τὴν ὀρθώσουμε καὶ νὰ τὴν ἀναστήσουμε. Αὐτὸ τὸ χρέος μας.

Καὶ τώρα χαῖρε ἄς φωνάξουμε στὴ Λευτεριά μας, ποὺ ἐγεννήθη σήμερα καὶ ἄς κρατήσουμε θερμὰ τὴ μνήμη κείνων, ποὺ στὸν ἱερὸ ἀγῶνα ἔπесαν γιὰ Πίστη καὶ Πατρίδα. Μὴ λησμονοῦμε τὴ Μακεδονία, τὰ νησιά, τὴν Ἠπειρο, τὴ Θράκη. Παραγγελιά των εἶναι. Ὁ Θεὸς μαζὶ μας καὶ ζήτω ἡ Πατρίδα κ' ἡ Ἐλευθερία!

ΠΟΛΙΤΙΚΗ· ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Τετάρτη 27 τοῦ Μάρτη — Τρίτη 3 τοῦ Ἀπριλίου.

ΔΥΟ ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ. Ὅποιος θέλει νὰ γνωρίσει «τὸν τρόπο τῆς διανοήσεως» τοῦ διευθυντῆ τῆς «Ἀθῆναι» δὲν ἔχει παρὰ νὰ διαβάσῃ τὰ δυὸ ἀμίμητα παραγραφάκια ποὺ παίρνουμε ἀπ' τὴς σημειώσεις τοῦ φύλλου ἀριθ. 3421 :

«Τὸ γενικὸν πρόσταγμα τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν ἐθνικὴν ἑορτὴν τὸ εἶχε Γάλλος ἀντισυνταγματάρχης. Καὶ ὁ στρατὸς ὑπερηφάνως παρήλαυε καὶ ὁ λαὸς ὑπερηφάνως ἐχειροκρότει».

«Ἡ φουστανέλλα εἶνε τὸ ἐπίσημον ἔνδυμα τῶν πρεσβευτῶν. Διατί νὰ μὴ ὀρισθῇ τοῦτο ὡς διπλωματικὸν ἔνδυμα; Ὁ κ. Ι. Γεννάδιος τὸ ἔφερε πάντοτε ὑπερηφάνως. Καὶ ἡ διπλωματία μας δὲν ἐκέρδισε πολὺ ἀφ' ἧς ἀντικατέστησε τὸ φέσι μὲ τρίκογχον καὶ τὴν φουστανέλλαν μὲ φράκον».

Γιὰ φανταστεῖτε ἀλήθεια τὸν κ. Στρέϊτ, τὸν κ. Ρωμάνο καὶ τὸν κ. Κορομηλά μὲ φουστανελλίτσα. Κι ἀκόμα δὲν ἦρθε τὸ καλοκαίρι, κ. Πῶπ!

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ. Στὰ μέρη ποὺ τὰ λέμε πολιτισμένα καὶ ποὺ κοντὰ στ' ἄλλα ἔχουν καὶ ποινικὰ δικαστήρια (τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ καὶ στὸν τόπο μας μὰ δὲν ἔχει σκέψη μὲ τὰ ποινικὰ δικαστήρια τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν ἱατροδικαστικὴ τους, τὴν ψυχιατρικὴ τους, τὴν ψυχολογία τῶν καταθέσεων κ.λ. κλ.) βρῆκαν πῶς τὰ περισσότερα ἐγκλήματα ἰδίως τῶν νέων τὰ χρωστάμε στὴ βρωμοφιλολογία ποὺ τοὺς δηλητηρίασε — ἀντραγαθήματα ληστῶν, λωποδυτῶν, Dedektivromane καὶ τὰ παρόμοια. Στὸ πρότυπό μας τὸ βασίλειο δὲν πήραμε ἀκόμα χαμπάρι ἀπὸ τέτοιες ψιλεδουλιές· ἔτσι βλέπουμε στὴν «Ἀκρόπολη» κάθε μέρα δίστηλες ρεκλάμες γιὰ τὰ νέα τῆς ἀναγνώσματα — κι ἀπ' αὐτὰ τὰ δυὸ εἶναι ληστρικὲς ἢ λωποδυτικὲς ἱστορίες, ἐπὶ κεφαλῆς τὰ μυστήρια τῆς Καμόρρας. Ἄλλο φύλλο πάλι μὲ μεγάλη κυκλοφορία, ἀφοῦ βάλθηκε νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ εὐγενικὰ αἰσθήματα τοῦ λήσταρχου Διόλιου δίνει τώρα στοὺς ἀναγνώστες του τὸ πρωτότυπο εἰδυλλιακὸ καὶ ρωμαντικὸ μυθιστόρημα «μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἀναζῇ ἡ ἐποχὴ τῆς φουστανέλλας καὶ τοῦ παλληκαρισμοῦ» : «ὁ λήσταρχος Τουρκοδημὸς καὶ ἡ ὥραία τῆς Εἰδυλλίας». Ὅσο γιὰ τὴν... φιλολογικὴ ἀξία — αὐτὴ τὴ βλέπει κανεὶς μόλις διαβάσῃ τὸν ἐπόμενον ὥραϊο μονόλογον τῆς ὥραιας τῆς Εἰδυλλίας :

«— Ἀμαρτίαν θὰ κάνω ἂν ματαιώσω ἔργον ἀ-